Jannata seenuuf ulaagaaleen barbaachisan maal faâ€™aa?

Description

Jannani biyya qananiin guuttamte erga taate, ishii seenuuf ulaagaaleen jiraachu qabu. Mee itti yaadi, masara mootii keessa namnummaan arge ni seenaa? Hanga ulaagaalee isarraa barbaadamu guututti masara (gamoo) mootii dhiisiti dallaa keessaa ol hin seensisan. Jannata masaraa caalaa garmalee bareechifamte hoo ulaagaalee malee seenun ni dandaâ€™amaa?

Jannata seenuuf ulaagaaleen muraasni ni barbaachisu. Isaaniis:

- Iimaana qabaachu (amanuu)
- Hojii gaggaarii hojjachuu
- Kufrii fi shirkii irraa fagaachu

Iimaana qabaachu yommuu jennu, Rabbii oltaâ€™aatti, Malaaykotatti, Kitaabban Isaatti, Ergamtootatti Isaatti, Guyyaa Aakhiraatti fi qadaratti amanuudha. Namni haala kanaan erga amanee booda hojii gaggaarii dirqamaa fi jaallatamoo taâ€™an ni hojjata. Hojii gaariis yommuu hojjatu waa lama irraanfachu hin qabu. Isaaniis: ikhlaasa qabaachu fi shariâ€™aa hordofuu. Ikhlaasa qabaachu jechuun Rabbii oltaâ€™aaf jedhanii hojii gaarii hojjachu ykn hojii badaa irraa of qabuu fi mindaa Isa qofarraa kajeeludha. Shariâ€™aa hordofuun immoo akkaata Rabbiin oltaâ€™aa fi Ergamaan Isaa itti ajajaniin hojii hojjachuudha. Jecha biraatin, Rabbii fi Ergamaaf ajajamuudha. Kana haala armaan gadītiin chaartin agarsiisuun ni dandaâ€™ama:

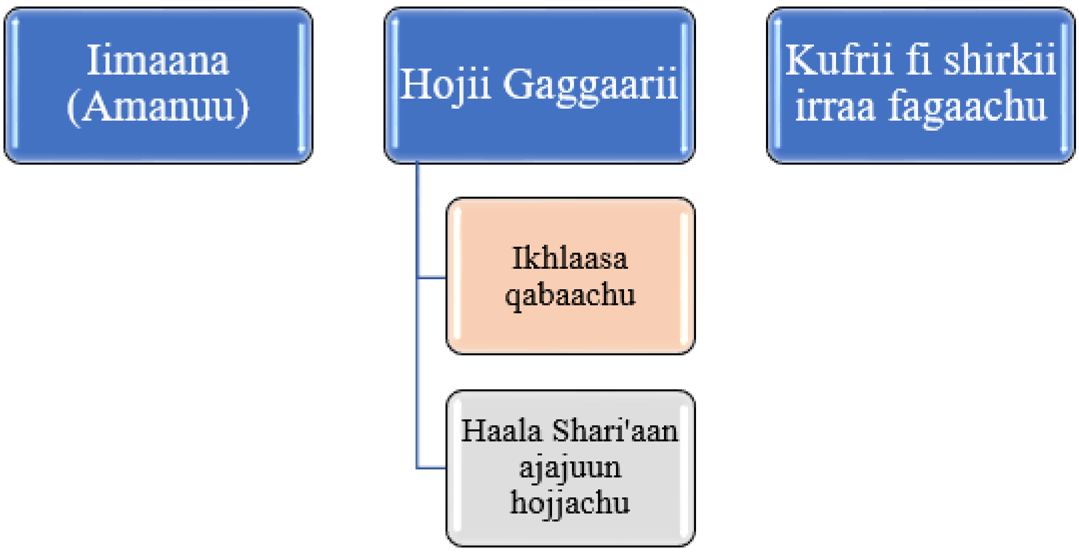

Mee amma kanniin ragaalee waliin haa ilaallu:

Iimaanaa (amanuu) fi hojii gaggaarii ilaalchisee:

وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّـٰلِحَـٰتِ أُو۟لَـٰٓئِكَ أَصْحَـٰبُ ٱلْجَنَّةِ ۖ
هُمْ فِيهَا خَـٰلِدُونَ ﴿٨٢﴾

â€œWarri amananii fi hojii gaggaarii hojjatan, isaan suni warra Jannataati. Isaan achi keessa yeroo hundaa jiraatu.â€• Suuratu Al-Baqarah 2:82

وَمَن يَعْمَلْ مِنَ ٱلصَّـٰلِحَـٰتِ مِن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَأُو۟لَـٰٓئِكَ يَدْخُلُونَ ٱلْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا ﴿١٢٤﴾

â€œDhiiras taâ€™i dubartiis taâ€™ii muâ€™mina taâ€™ee osoo jiru namni hojii gaggaarii hojjate, isaan sun Jannata seenu. Hanga tuqaa temiraayyu hin miidhaman.â€• Suuratu An-Nisaa 4:124

Muâ€™mina jechuun nama dhugaan amaneedha. Iimaanni (amanuun) hojii hundaaf sharxii (ulaagaa) dha. Iimaanan malee hojiin tokko gaarii hin taâ€™u ykn hin fudhatamu ykn mindaa irratti hin argatan ykn adabbii namarraa hin deebisu.

Kanaafu, Jannata seenuuf ulaagaan jalqabaa iimaana sirrii qabaachu (haala sirriin amanuudha). Itti aanse hojii gaggaarii hojjachuudha. Namoonni Rabbii oltaaâ€™atti fi haqa Isarraa dhufetti amananii fi hojii gaggaarii hojjatan, Rabbiin Jannata isaan seensisa. Osoo hanga tuqaa temiraa taâ€™eeyyu mindaa hojii isaanii irraa homtu hin hirâ€™ifamu.[1] Tuqaa temiraa fakkii armaan gadi irraa ilaalun ni dandaâ€™ama.

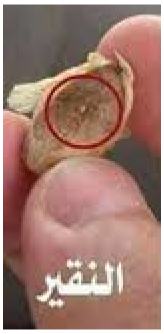

Ikhlaasa ilaalchisee
Hojiin qeebalamuu fi mindaa (ajrii) Rabbii oltaâ€™aa irraa argachuuf ikhlaasni waan hafuu hin

qabneedha. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa ni jedha:

﴿وَمَثَلُ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُمُ ٱبۡتِغَآءَ مَرۡضَاتِ ٱللَّهِ وَتَثۡبِيتٗا مِّنۡ
أَنفُسِهِمۡ كَمَثَلِ جَنَّةِۢ بِرَبۡوَةٍ أَصَابَهَا وَابِلٞ فَـَٔاتَتۡ أُكُلَهَا ضِعۡفَيۡنِ
فَإِن لَّمۡ يُصِبۡهَا وَابِلٞ فَطَلّٞۗ وَٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٌ ٢٦٥﴾

â€œ**Fakkeenyi warra jaalala Rabbii barbaaduu fi nafsee ofii irraa mirkaneefachuun qabeenya isaanii arjoomanii, akka fakkeenya ashaakiltii lafa ol kaâ€™aa irratti bokkaan cimaan itti roobee oomisha ishii dachaa kenniteeti, yoo bookkaan cimaan ishii hin tuqin, tiifun [ni gaha]. Rabbiin waan isin hojjattan Argaadha**.â€• Suuratu Al-Baqarah 2:265

â€œ**nafsee ofii irraa mirkaneefachuun**â€• kana jechuun Rabbiin kanarratti mindaa akka isaaniif kafaluu amanuu fi mirkaneefachuun.[2] Fakkeenyi namoota jaalala Rabbii barbaaduu fi Rabbiin mindaa akka isaaniif kennu mirkaneefachuun qabeenya isaanii karaa Rabbii keessatti baasanii fi sadaqaa kennan, akka fakkeenya ashaakilti lafa olkaâ€™aa irratti roobni cimaan itti roobee oomisha dacha kenniteeti. Osoo roobni cimaan itti roobu baateyyu, oomisha dachaa kennuuf tiifunu ni gaha.

Akkuma kanaa, xiqqaattus guddattus sadaqaan warra ikhlaasa qabanii Rabbiin biratti fudhatama qabdi, dachaa taati. Rabbiin keessaa fi ala ni beeka, ni arga. Nama hundaa hamma ikhlaasa isaatiin mindaa isaaf kenna.[3]

Namni yommuu sadaqaa kennuu rakkoo lamatu isa qunnama: Takkaa namoonni akka isa faarsanii fi jajan niyyachuun sadaqaa kennu. Kuni riyaadha.Takkaa immoo jibbuu fi duubatti harkifachuun sadaqaa kennu. Namoonni kunniin kanniin lamaan irraa nagaha kan taâ€™aniidha.[4] Rabbiif jedhanii sadaqaa kennu ykn hojii gaarii hojjatu. Kuni ikhlaasa. Kana irratti mindaa akka argatan ni abdatu. Kuni immoo hojii san jaallatanii fi itti gammadanii akka hojjatan isaan taasisa. Kanaafu, Guyyaa Qiyaamaa mindaan

hojii isaanii isaaniif dachaa taâ€™a.

Haala shariâ€™aan ajajuun hojjachuu (Rabbii fi Ergamaa Isaatiif ajajamuu) ilaalchisee
Fedhii nafseetin osoo hin taâ€™in haala shariâ€™aan ajajuun hojii gaggaarii hojjachuun, hojiin kuni fudhatama akka argatuu fi mindaa guddaa akka argatan taasisa. Namni shariâ€™aa hordofuun hojii kamiyyu hojjatu, nama Rabbii fi Ergamaa Isaatiif ajajamuudha. Mindaan nama kanaa Jannata. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa ni jedha:

﴿تِلْكَ حُدُودُ ٱللَّهِ ۚ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ يُدْخِلْهُ جَنَّٰتٍ تَجْرِى
مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَا ۚ وَذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ﴿١٣﴾﴾

â€œ**Kunniin daangaalee Rabbiiti. Namni Rabbii fi Ergamaa Isaatiif ajajame, Jannattoota laggeen jala yaaâ€™an isa seensisa, isaan achi keessa yeroo hundaa jiraatu. Suni milkaaâ€™inna guddaadha**.â€• Suuratu An-Nisaa 4:13

Aayah tana dura murtiwwan (ahkaama) yatimootaa fi walirraa dhaaluu ni ibse. Ergasii, â€œKunniin daangaalee Rabbiitiâ€• jedhe. Namni Rabbii fi Ergamaa Isaatiif ajajame, Rabbiin subhaanahu Jannata isa seensisa.

Kufrii fi shirkii irraa fagaachu ilaalchisee

Kufriin faallaa iimaanaa waan taâ€™eef, namni kafare gonkumaa Jannata hin seenu. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa akkana jedha:

إِنَّ ٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا وَٱسْتَكْبَرُوا۟ عَنْهَا لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ أَبْوَٰبُ ٱلسَّمَآءِ وَلَا
يَدْخُلُونَ ٱلْجَنَّةَ حَتَّىٰ يَلِجَ ٱلْجَمَلُ فِى سَمِّ ٱلْخِيَاطِ ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِى
ٱلْمُجْرِمِينَ ﴿٤٠﴾

â€œDhugumatti, warroonni keeyyattoota Keenya kijibsiisanii fi isaan irraa of tuulan, balbaloonni samii isaaniif hin banaman, hanga gaalli qaawwa lilmoo keessa seentutti Jannata hin seenan. Akka kanatti yakkamtoota mindeessina.â€• Suuratu Al-Aâ€™araaf 7:40

Gaalli qaawwa lilmootin gonkumaa seenu hin dandeessu. Kanaafu, namoonni keeyyattoota Rabbii kijibsisanii fi isaan hordofuu irraa of tuulan gonkumaa Jannata seenu hin dandaâ€™an. Asitti, keeyyattoota Rabbii kijibsiisuu fi isaan hordofuu irraa of tuulun kafaruudha (kufriidha).

Shirkiinis faallaa ikhlaasa waan taâ€™eef namni shirkii guddaa irratti duâ€™e gonkumaa Jannata hin seenu. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa akkana jedha:

﴿إِنَّهُۥ مَن يُشۡرِكۡ بِٱللَّهِ فَقَدۡ حَرَّمَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِ ٱلۡجَنَّةَ وَمَأۡوَىٰهُ ٱلنَّارُۖ
وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنۡ أَنصَارٖ﴾

â€œDhugumatti, namni Rabbitti waa qindeesse Rabbiin isarratti Jannata haraama (dhowwaa) taasiseera. Teessoon isaas ibidda. Zaalimootaf gargaartonni wayiitu hin jiran.â€• Suuratu Al-Maaâ€™ida 5:72
Kana jechuun, namni Rabbiin ala wanta biraa Isa waliin gabbare (waaqeffate), Rabbiin isarratti Jannata haraama godhe. Ibidda iddoo qubannaa isaa taasise. Gargaaraan ibiddarraa isa baraaru isaaf hin jiru.[6]

Rabbiin waliin waan biraa gabbaruun (waaqeffachuun) shirkiidha.

Ergamaan Rabbii (sallallahu aleyh wassallam) akkana jedhan:
â€• Ù ÙŽÙ†Ù’ Ù ÙŽØ§ØªÙŽ Ù„Ø§ÙŽ ÙŠÙ•Ø´Ù’Ø±Ù•ÙƒÙ• Ø¨Ù•Ø§Ù„Ù„ÙŽÙ‘Ù‡Ù• Ø´ÙŽÙŠÙ’Ø¦Ù‹Ø§ Ø¯ÙŽØ®ÙŽÙ„ÙŽ Ø§Ù„Ù’Ø¬ÙŽÙ†ÙŽÙ‘Ø©ÙŽ Ù ˆÙŽÙ ÙŽÙ†Ù’ Ù ÙŽØ§ØªÙŽ ÙŠÙ•Ø´Ù’Ø±Ù•ÙƒÙ• Ø¨Ù•Ø§Ù„Ù„ÙŽÙ‘Ù‡Ù• Ø´ÙŽÙŠÙ’Ø¦Ù‹Ø§ Ø¯ÙŽØ®ÙŽÙ„ÙŽ Ø§Ù„Ù†ÙŽÙ‘Ø§Ø±ÙŽ â€•
â€œNamni osoo Rabbitti homaa hin qindeessin duâ€™e, Jannata seene. Namni osoo Rabbitti waa qindeessu duâ€™e, ibidda seene.â€• Sahiih Muslim 93

Kitaabban wabii
[1] Tafsiir Saâ€™dii-222, Tafsiir Muyassar-98
[2] Tafsiir Ibn Kasiir-2/263
[3] Tafsiir Muyassar-45
[4] Tafsiir Saâ€™dii-116
[5] Tafsiir Muyassar-120

Date Created
July 12, 2020
Author
admin